

Digi Korczak Bulletin jrg.1 nr. 4, oktober 2014

Korczak Bulletin

In augustus ontving u van ons een extra bulletin, waarin wij onze zorgen kenbaar maakten over de positie van kinderen in Gaza en andere oorlogsgebieden. Wij ontvingen diverse mooie reacties, waarvoor onze hartelijke dank. Dit keer weer een Bulletin vol met activiteiten.

Nash-Dom kamp 2014

Het Nash Dom-kamp was ook dit jaar weer een groot succes: 38 kinderen tussen 6 en 13 jaar hebben een fantastische week gehad. Een uitgebreid verslag vindt U in bijlage 2.

Korczakprijs 2014

De jury (bestaande uit Eva van den Heuvel (vz), Aafke Vermeijden en Martin van Rooijen met als adviseur Theo Cappon) heeft besloten dit jaar de Korczakprijs toe te kennen aan Improbattle, een improvisatie-theater voor kinderen en jongeren. Kenmerkend voor Improbattle is dat alle betrokken deelnemers gelijkwaardig zijn aan elkaar. Iedereen, jong of oud, blank of gekleurd, met of zonder beperking, wordt gelijkwaardig bejegend. "Je kunt er helemaal zijn, wie je bent", een van de grondrechten zoals Korczak die heeft beschreven. Zie: www.improbattle.nl

Op **dinsdag 18 november om 18.30 uur** zal de prijs worden uitgereikt in Club Jaco, Rhijnspoorplein 1a, Amsterdam. De uitnodiging voor de uitreiking van de prijs wordt u binnenkort per mail toegezonden.

De andere genomineerden waren: Kindercircus Rotjeknor (Rotterdam), Kinderraad van de Amalia Kinderafdeling van het Radboud ziekenhuis (Nijmegen), Kindercentrum Bzzzonder (Amersfoort) Rudolph Stichting in de Glind. Stuk voor stuk ook organisaties die op bijzondere manier voor kinderen en jongeren veel betekenen. Wij feliciteren hen met de nominatie en wensen hen veel succes bij hun werk.

25 jaar Kinderrechtenverdrag VN

Op 20 november 1989 werd door de Algemene Vergadering van de VN het Verdrag van de Rechten van de Kind aangenomen: 25 jaar geleden, een jubileumjaar dus. Overal over de wereld wordt hier aandacht aan besteed. Voor veel kinderen en jongeren is de situatie waarin ze opgroeien nog steeds niet rooskleurig. Honger, kinderarbeid, verwaarlozing, oorlog en verkrachting zijn helaas nog voor veel kinderen dagelijkse werkelijkheid. Gelukkig zijn er ook vele tekenen van hoop, vooral waar kinderen zelf het woord nemen en naar hen geluisterd wordt. Ook in ons land wordt dit jubileum gevierd met vele activiteiten en conferenties. Leden van de Korczakstichting werken o.a. mee aan de NIVOZ-conferentie "Stem van de Leerling" die op 20 november 2014 in de Hogeschool Rotterdam gehouden

wordt (zie: <http://nivoz.nl/home/symposium-stem-van-de-leerling/programma/>) en aan de speciale dag die Xonar/SJS Zuid-Limburg organiseert in de Toeristenkerk te Gulpen (zie bijlage 4)

Natan Rotenstreich overleden

Het oudste lid van onze stichting, dhr. Natan Rotenstreich, is op 24 juli jl. op de hoge leeftijd van 101 jaar overleden. Hij was één van de overgeblevenen die Janusz Korczak persoonlijk hebben gekend. Als student heeft hij les gehad van Korczak en was zeer van hem onder de indruk. Theo Cappon heeft Natan Rotenstreich in de afgelopen jaren nog diverse keren opgezocht en boeiende gesprekken met hem mogen voeren. Een verslag van deze gesprekken vindt u in bijlage 5

Donatie 2014

Velen hebben inmiddels hun donatie over 2014 overgemaakt na onze oproep. Mocht u dit nog niet gedaan hebben, dan kunt u uw donatie overmaken op giro (IBAN) NL86 INGB 0005 3115 50 t.n.v. Korczakstichting, Amsterdam (o.v.v. donatie 2014).

Alvast hartelijk dank voor uw bijdrage! Met uw steun kunnen wij de ideeën van Korczak verder verspreiden en zo mede zorgen dat de rechten van kinderen steeds meer gerespecteerd worden.

Platform Levensbeschouwing in Limburg

Reeds vanaf mei 2004 komen in Limburg diverse organisaties bijeen waar 'iets met' levensbeschouwing en jongeren gebeurt om ervaringen uit te wisselen. Hans Notten, bestuurslid van de Korczakstichting, is hier actief bij betrokken. (zie bijlage 6)

IKA

Van 16 - 22 oktober a.s organiseert de International Korczak Association (IKA) in Kiev een conferentie. Ondanks de gespannen situatie zullen ook enkele leden van ons bestuur ingaan op de uitnodiging van de Oekraïense Korczakstichting om juist nu daar het geluid van vrede en de rechten van kinderen te laten horen. Vele leden van alle wereldwijde Korczakstichtingen zullen acte de présence geven.

Kleur

Het eerste nummer van jaargang nr.6 van Kleur (methode basisonderwijs voor levensbeschouwing met sociaal-emotionele thema's) heeft als thema "Ik ben (lekker!) kind". De lessen zijn voor een groot deel gewijd aan de rechten van het kind, sterk geïnspireerd op de ideeën van Korczak. Kijk op: <http://www.kleuropschool.nl/jaargang/jaargang-6/kleur-bekennen-6-1/>

Ouders van Waarde

Ouders van Waarde (www.ouders.net) is de nieuwe naam van Ouders en COO, ouderorganisatie voor het onderwijs. In het laatste Magazine dat in juni op alle deelnemende scholen is verspreid is een prachtig artikel opgenomen over Janusz Korczak en een interview met onze voorzitter Arie de Bruin. In samenwerking met Ouders van Waarde (vh Ouders en COO) verzorgt de Korczakstichting Ouderavonden voor Scholen en Kinderopvang over opvoeding waarin de ideeën van Korczak centraal staan. Informatie via info@korczak.nl

Zoek je een Sinterklaas- of kerstcadeautje?

Zoek je iets als Sinterklaas- of kerstcadeautje voor het personeel van je school of een andere organisatie die zich met onderwijs of opvoeding bezig houdt of gewoon voor een familielid, een vriend of vriendin? De gedichtenboekjes van de Korczakstichting lenen zich hier uitstekend voor! Bij bestellingen van meerdere exemplaren zijn aanzienlijke kortingen te krijgen! (informeer dan eerst via info@korczak.nl)

Zoals bekend geven wij als Korczakstichting diverse boeken en andere producties uit over onderwijs en opvoeding. U kunt deze o.m. bestellen via bijgevoegd formulier (zie bijlage 7). Als u dit formulier opstuurt naar Korczakstichting, Postbus 70048, 1007 KA Amsterdam of mailt naar info@korczak.nl zorgen wij dat u een en ander thuis bezorgd krijgt.

Onderwijsfilm 2014: Alphabet

De organisatie van de Nationale OnderwijsWeek heeft *Alphabet* uitgekozen als dé onderwijsfilm van het jaar 2014. Volgens de organisatie toont de documentaire 'op een indrukwekkende manier de breed gedragen kritiek op het onderwijssysteem in de westerse landen, waar grote nadruk ligt op meetbare output en competitie.' *Alphabet* is een ode aan de menselijke verbeelding, in de vorm van een aanklacht tegen hiërarchisch en op competitie gericht onderwijs. De documentaire neemt de stelling van onderwijsexpert Sir Ken Robinson als uitgangspunt: we beschikken over de buitengewone kracht van de verbeelding, maar dit talent vernietigen we systematisch in onze kinderen en in onszelf. De film treft van China tot Frankrijk dezelfde klachten.

Regisseur Erwin Wagenhofer benadert grote thema's van onze tijd op een originele en radicale manier. Na films over voedsel (*We Feed the World*, 2005) en geld (*Let's Make Money*, 2008) stelt hij zich in *Alphabet* de vraag hoe we in de huidige crisissen terecht zijn gekomen. Waarom zijn we ongelukkig terwijl we alles hebben? Is de opzet van ons onderwijs misschien een deel van het probleem? Kijk op <http://www.alphabet-film.nl>

Het beslissende boek

In Pedagogiek in praktijk (PIP) is een vaste rubriek "Het beslissende boek" waarin pedagogen schrijven welke boek voor hen het meest bepalend is geweest voor hun leven en werk. Dit keer wordt "Hoe houd je van een kind" van Janusz Korczak als "Het beslissende boek" aangemerkt door pedagoog Joop Berding.

Het artikel is als extra bijlage opgenomen bij deze mail.

Ghana

In bijlage 3 vindt U een verslag van de activiteiten van de Korczak-Ghana werkgroep.

Korte berichten

- 16 - 22 oktober 2014: Internationale Korczakconferentie in Kiev (Oekraïne)
- Op 5 november 2014 organiseren de Hogeschool iPabo, Hogeschool Leiden, Hogeschool Inholland, Verus (voorheen Besturenraad), Unie Nzv en CNV Onderwijs een Inspiratiedag voor het onderwijs te Rotterdam. Arie de Bruin zal hier namens de Korczakstichting een TEDex-lezing en een interactief hoorcollege verzorgen over de betekenis van Korczak voor het huidige onderwijs. Zie: <https://www.leernetwerkeducatie.nl/jouwinspiratie-programma>
- 20 november 2014, Dag van de Rechten van het Kind, organiseert het NIVOZ een conferentie onder de titel "Pupils Voice" i.s.m. de Hogeschool Rotterdam. De Korczakstichting zal hier medewerking verlenen (o.a. met een workshop samen met BSO De Boomhut uit Maastricht)

Dit bulletin wordt met de grootste zorg samengesteld. Met vragen of opmerkingen kunt u terecht bij de redactie: info@korczak.nl. Aan de informatie in dit Bulletin kunnen geen rechten worden ontleend.

c.2014 Janusz Korczak Stichting; eindredactie: Arie de Bruin

Bijlage 1 Gedicht

Bezieling

Soms lijkt het
of alles vanzelf gaat
en je weet niet hoe je dat doet

dan lijk je wel
op een succesapparaat
met een grote pluim op je hoed

dan gaat alles gemakkelijk
en het loopt als een trein
alsof je dan echt kan leven en helemaal jezelf mag zijn.

Soms lijkt het
alsof je alles kan snappen
dat is een fantastisch gevoel

totdat....
de juffrouw komt kijken
dan is het foute boel

dan vindt ze een klein foutje
en zegt er iets van
dan wil zij 't nog beter, 't onderste uit de kan.

Nou, dan heb je geen zin meer
dan loopt het vast,
en gaat dat fijne gevoel weer in de kast!

“Bezieling: wanneer iets dat moeilijk is ineens heel gemakkelijk gaat. Dan is het ontzettend lekker om te tekenen of te schrijven. Alles lukt dan en je weet niet hoe je dat allemaal doet. Ik denk dat kinderen heel wat keren dingen doen in een vlaag van bezieling, maar dat ze daarin te vaak gestoord worden.”
uit: J. Korczak, Als ik weer klein ben.

Dit gedicht komt uit: A. de Bruin, *Fokus*, Rotterdam 2011
Het boekje is te koop voor € 5,- (+ portokosten) bij info@korczak.nl

Bijlage 2 Een terugblik op het zesde Nash Dom kamp

Vrijdagmiddag zijn we als leiding een beetje opgewonden in afwachting van de kinderen die door hun ouders of verzorgers naar het Nash Dom kamp gebracht worden.

Om 7 uur 's avonds arriveren de eerste kinderen, sommigen uitbundig rennend naar een bekende groepsleider, anderen die voor de eerste keer deelnemen, blijven nog even veilig bij hun ouders en kijken de kat uit de boom. Na een dik uur zijn we met 38 kinderen (6-13 jaar) compleet en heeft iedereen zijn of haar 'familiegroep' gevonden en hebben de 'papa's' en de 'mama's' de kinderen een beetje wegwijst gemaakt.

We vormen twee grote kringen, in de binnenste kring de kinderen en de begeleiders en in de buitenste kring de ouders of verzorgers. We zingen ons kamplied, we stellen de families voor en tenslotte volgt het afscheid. Voor sommige kinderen, maar ook volwassenen, toch nog een moeilijk moment, al is 't maar voor weekje.

Het kamp is nu voor ons, we gaan bijzondere dingen doen en zijn op elkaar aangewezen. We zijn als leiding met bepaalde verwachtingen aan dit kamp begonnen. In de voorbesprekingen hebben we ons terdege gerealiseerd waar het in zo'n week om gaat. Nieuwe leiding hoorde de verhalen over de voorgaande kampen en hoe de pedagogische ideeën van Korczak aan de basis liggen van onze activiteiten en de omgang met kinderen. Maar we zullen ontdekken dat de werkelijkheid heel wat weerbarstiger is.

Het is fascinerend om te zien hoe de kinderen in de familie-groepen in het begin elkaar aftasten en op elkaar reageren. Welke kinderen initiatieven nemen, welke kinderen zijn teruggetrokken en afwachting. Er zijn kinderen, die nu los van thuis, heel uitdagend gedrag vertonen en de grenzen gaan opzoeken. De eerste huilbui na een lekker potje pesten.

Wat betekent het in de praktijk als je leest bij Korczak dat elk kind het recht heeft te zijn zoals het is? Waar ligt de grens als een kind voortdurend leuke activiteiten die de negeert of saboteert?

Mag je je regelmatig onttrekken aan 't groepsgebeuren om een stripboek te gaan lezen? Al zulke situaties vinden vanaf de eerste dag plaats en elke keer moet de groepsleider intuïtief en snel handelen. We komen er achter dat niets zo funest is als twijfelen of inconsequent zijn. In zo'n geval weten de kinderen de zwakke plek van de leidinggevende te vinden en er misbruik van te maken.

Dit klinkt allemaal als: 'mensenlief waar zijn we aan begonnen?'

Maar wat zie je al na enkele dagen gebeuren? De pikorde is tot stand gekomen. Onzekere kinderen hoeven zich niet meer door agressief gedrag waar te maken. Andere kinderen bloeien helemaal op omdat ze zich in de workshops kunnen uitleven en hun vaardigheden laten zien.

Er worden met opzet activiteiten met de familiegroepen gedaan die het groepsgevoel versterken; we doen het samen. Een toneelstuk, een presentatie, een lange wandeling, e.d. Maar misschien nog belangrijker is MET de kinderen praten en niet TEGEN hen. Korczak leerde dat in zijn eerste zomerkolonie als jonge student-vrijwilliger in Polen, in het begin van de vorige eeuw.

Dat betekent heel gewoon kinderen serieus nemen en oprecht naar hen luisteren. Dat gebeurt o.a. in 't swetska-uurtje voor het slapen gaan, maar ook in de kinderraad die elke dag na de lunch bij elkaar komt. Elke familiegroep vaardigt twee kinderen af en de hoofdleiding beprekt met deze kinderen alle dingen die zij maar op tafel leggen, van beide kanten. Daar ontstaat een sfeer van vertrouwen en wederzijds respect. We zoeken samen oplossingen voor dingen die niet lekker lopen of anders georganiseerd kunnen worden. Het is verbazingwekkend om te zien dat kinderen dat niet als een corvee beschouwen. Vooral als ze merken dat hun ideeën of voorstellen worden overgenomen. Afwijzingen, mits duidelijk uitgelegd door de leiding, worden geaccepteerd. Natuurlijk blijven er pijnlijke en moeilijke momenten over. Echte heimwee is vreselijk en een rotopmerking over je huidskleur leidt logisch tot een uitbarsting van woede. En natuurlijk zijn er momenten van vertwijfeling bij de leiding als een grote teleurstelling te verwerken is, en vlak vermoeidheid niet uit. Maar wat steeds een grote stoot energie geeft zijn de feestelijke en spannende activiteiten die we met z'n allen organiseren. Het streepjescode-spel in een donker bos; de lange wandeling naar het dorp Westelbeers; de verjaardag

van het kamp met een braderie waarin spulletjes worden verkocht die we zelf gemaakt hebben; het stationsspel met hilarische opdrachten en niet te vergeten de Korczakdag, waarin we het levensverhaal en de ideeën van Janusz Korczak worden verteld (op die dag hadden we twee gasten, Arie de Bruin, voorzitter van onze stichting en Olga Middendorp, die met speciale workshops, resp. muziek en boetseren aan deze dag een bijzonder cachet gaven. Je voelt op zulke dagen een zinderende sfeer in het kamp en de leiding en de kinderen genoten volop. Over genieten gesproken, de vier vrouwelijke collega's van de keukenstaf hebben elke dag voor bijzondere verrassingen gezorgd. We aten Chinees, Mexicaans, Italiaans, Indonesisch en Nederlands en het was echt smullen geblazen.

Tja, er zijn zoveel verhalen over het Nash Dom kamp te vertellen. Kleine momenten kunnen net zo belangrijk zijn als grote hilarische momenten. We kunnen niet in de gevoelens en harten van elk kind kijken als ze weer thuis zijn maar uit de vele reacties en gesprekken weten we dat ze een heerlijke week gehad hebben. En als zoveel kinderen zeggen: 'mag ik volgend jaar weer mee?' spreekt dat boekdelen.

We zijn er voor een belangrijk deel in geslaagd Nash Dom een echt integratiekamp te laten zijn. Elk kind heeft het recht te zijn zoals het is.

Proficiat en Chapeau voor de leiding van dit 6^e Nash Dom kamp.

Bijlage 3

Inspiratie vanuit de Korczak- Ghana werkgroep

Het is alweer even geleden dat we vanuit de Ghana werkgroep een update hebben gegeven in het Korczak Bulletin. Maar we hebben zeker niet stil gezeten. Ons jaarverslag van 2013 is te vinden op onze [website](http://www.partnershipghana.com) (www.partnershipghana.com). Hieronder volgt een terugblik op de ervaringen van de vrijwilligers Lara Berk en een vooruitblik op de plannen van Bert Weijdemans.

Spectaculaire After School Programs

Lara Berk heeft in 2013 bij ons gestudeerd, ze is voor 2 maanden naar Ghana geweest om onderzoek te doen naar de duurzaamheid van de jeugdprogramma's in Ghana en heeft een prachtig rapport geschreven met waardevolle aanbevelingen, tevens te vinden op <http://partnershipghana.com/wp-content/uploads/2014/07/Graduation-Research-Lara-Berk-sustainability-1.pdf>

Lara schrijft over haar ervaring het volgende:

Om een antwoord op mijn hoofdvraag te vinden ben ik verschillende deelvragen gaan onderzoeken door middel van observaties, interviews en enquêtes. Ik heb inspirerende gesprekken gehad met Mr. Jacob (de directeur), Mr. Peter, Mr. Osman en de verschillende dorpsvrijwilligers. In mijn zoektocht naar een antwoord op mijn vraag heb ik een prachtige kant van Ghana leren kennen: de Ghanezen. De vriendelijkheid en bereidheid waarmee zij mij de projecten en de omgeving lieten zien, was voor mij heel bijzonder. Een voor mij waardevolle uitkomst van het onderzoek is dat er een ontwikkeling gaande is. Er is activiteit. Ondanks het feit dat er voor vele dorpsvrijwilligers ook andere prioriteiten gelden (zorgen voor gezin, inkomsten genereren, werken op het land), heb ik spectaculaire After School Programs mogen bijwonen. De opkomst van kinderen was regelmatig gigantisch en het plezier op de gezichten van de kinderen eveneens.

Rots en Water in Ghana

Bert Weijers, Rots en Water trainer gaat binnenkort naar Ghana en kan niet wachten:

28 oktober vlieg ik voor twee weken naar Ghana, om twee projecten te bezoeken en te kijken wat ik voor hen kan betekenen.

De Ghana werkgroep heeft mij gevraagd of ik als Rots en Watertrainer iets kan betekenen voor de opbouw van zelfvertrouwen van de kinderen, en te kijken of er een manier is om dit over te dragen aan de begeleiders van de kinderen in de dorpen. Bij de Ashanti dovenschool ga ik een bezoek brengen aan de school en aan de leerwerkplaats, en nadenken over cross-over educatie tussen de twee faciliteiten.

Aangezien dit mijn eerste keer Ghana is zal ik vooral contacten opbouwen en kennismakingstrainingen geven. Ik kijk erg uit naar de ontmoeting met de directeur van CPYWD, zijn medewerkers en de kinderen. Ik kijk ook erg uit naar de diversiteit van mijn reis, waarbij ik veel zal leren van de kennismaking met twee zo verschillende projecten. Het is de bedoeling dat ik een aantal keren zal gaan om over een aantal jaren heen iets te kunnen opbouwen.

Plannen voor de toekomst

Voor de projectprogramma's 2014-2015 heeft onze lokale partner CPYWD (Community Partnership for Youth and Women Development) de ambities gesteld om de naschoolse activiteitenprogramma's uit te breiden in drie dorpjes en ook om een voorschool op te zetten in drie dorpen waar nog geen school is. CPYWD heeft in de gemeenschap Timoonayili een voorschool opgezet die uitgegroeid is tot een door de overheid erkende school.

Bijlage 4 Dag Rechten van het Kind bij XONAR / SJSJ in Zuid-Limburg

Op 20 november 1989 werd door de Algemene Vergadering van de VN het Verdrag van de Rechten van de Kind aangenomen. Dat is precies 25 jaar geleden. Een jubileum jaar dus. Overal over de wereld wordt hier aandacht aan besteed. Voor veel kinderen en jongeren is de situatie waarin ze opgroeien nog steeds niet rooskleurig. Honger, kinderarbeid, verwaarlozing, oorlog en verkrachting zijn nog steeds voor vele kinderen dagelijkse werkelijkheid.

Maar gelukkig zijn er ook tekenen van hoop, worden er initiatieven genomen om de situatie van opgroeiende kinderen te verbeteren. En niet in het minst dragen kinderen daar zelf hun steentje aan bij. Kinderen gebruiken hun kwaliteiten om aandacht te vragen voor hun situatie. Ze worden veel minder gehinderd door allerlei mitsen en maren dan volwassenen. Een van bekendste vertegenwoordigers hiervan is Malala. Zij komt tegen de verdrukking in op voor meisjes en hun toekomst. Kinderen schrijven brieven aan premier Rutte of aan de presidenten Obama en Poetin. Maar ook op kleine schaal laten kinderen en jongeren zien wat hen bezig houdt en waar ze voor willen gaan als het om hun rechten gaat (b.v. acties voor gezond eten in de schoolkantine of kinderspeelplaatsen in stad of dorp).

Kinderen hebben rechten, ze mogen en moeten ze onder de aandacht brengen. Maar willen ze er echt baat bij hebben dan is het ook belangrijk dat ze zich ervan bewust worden dat ze leven in een gemeenschap. Hierin zijn ook anderen die rechten hebben. Willen rechten betekenis krijgen dan is het belangrijk dat ieder tot zijn of haar recht komt. Als in een orkest alleen het slagwerk boven alles uit komt, verdwijnen de diversiteit, nuances, samenhang en harmonie en wordt het muziekstuk saai en eentonig.

Op 20 november 2014 besteden SJSJ (Het Keerpunt / Icarus in Cadier en Keer) en XONAR (Zuid-Limburg) en de scholengemeenschappen Sophianum (Gulpen) en Sintermeerten (Heerlen) samen met de Stichting Trajekt (Opbouwwerk Eijsden-Margraten & Jongerenwerk Gulpen-Wittem) ook aandacht aan dit jubileum. Ze doen dit in de Toeristenkerk in Gulpen.

Na een inleiding over dit thema: Ontmoeting, verbinding, matching. Hoe komen we samen tot ons recht? Dan gaan jongeren en begeleiders in groepjes uiteen om in workshops te ervaren hoe het is om in samenspel tot je recht te komen. Er is een kookworkshop, DJ-workshop, muziekworkshop, spelworkshop en lichtfotoworkshop. We hebben er het volste vertrouwen in dat tijdens deze activiteiten jongeren en volwassenen tot hun recht komen.

Aafke Vermeijden – Rijkhoek, Pastor SJSJ en Hans Notten (bestuurslid Janusz Korczak Stichting) (Zowel Aafke als Hans zijn lid van de werkgroep Rechten van het Kind XONAR/SJSJ en actief betrokken bij de Korczakstichting)

Bijlage 5 Natan Rotenstreich vertelt.

Geprekken in Beth Shalom met Natan Rotenstreich, één van Korczaks studenten.

(Op het moment dat ik de laatste hand leg aan het verhaal over Natans leven is hij op donderdag 24 juli in de leeftijd van 101 jaar gestorven)

Het is een unieke belevenis om te luisteren naar verhalen van mensen die Korczak persoonlijk hebben gekend. Helaas zijn in de laatste jaren velen van hen, doorgaans op hoge leeftijd, overleden. We kennen de verhalen van Isaac Celnikier, Leon Harari, Leon Gluzman, Jacques Dodiuk en vele anderen. Het is daarom voor ons een groot voorrecht dat we in Amsterdam Natan Rotenstreich hebben leren kennen.

Ik mocht Natan Rotenstreich verschillende keren ontmoeten en zijn persoonlijke ervaringen met Korczak en vooral zijn verhalen over het Joodse leven in Polen van de jaren '20 en '30 hebben een grote indruk op mij gemaakt.

Steeds als ik zijn zonnige kamer in Beth Shalom, het Joods verzorgingstehuis in Amsterdam, binnenstapte trof ik een levenslustige man met prachtige pretogen. Hoewel zijn gezondheid kwetsbaar is geworden (nu op een leeftijd van 101 jaar) toont hij een grote belangstelling voor de wereld om hem heen.

Kortom het is een genot om naar Natan te luisteren als hij diep in zijn geheugen duikt om zijn jeugdervaringen en vooral om zijn herinneringen aan dokter Janusz Korczak op te halen.

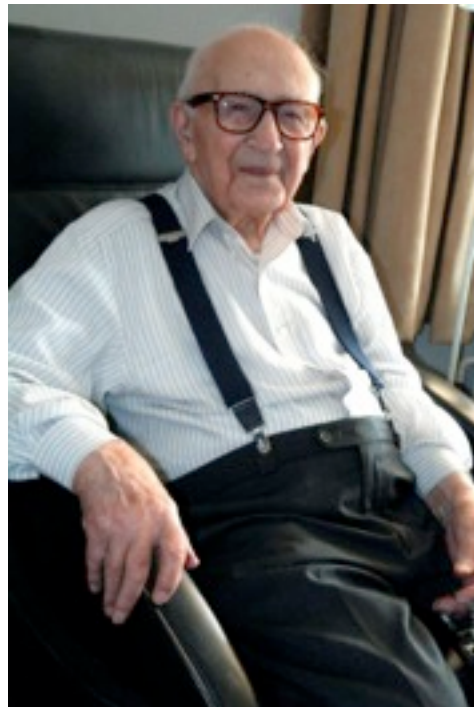
Natan Rotenstreich groeide op in een streng Joods orthodox gezin in Galicië (toen een onderdeel van de dubbelmonarchie Oostenrijk-Hongarije; nu onderdeel van Oekraïne). De kleine stiel heette Budzanow. Natan wijst naar de oude sepia foto's van zijn ouders die naast hem op de boekenkast staan. Ik zie een man met een zwarte vierkante muts en een streng ogende vrouw met pruik.

Het was een gemengde bevolking, legt hij uit. 'We hadden Grieks-Katholieke, Rooms-Katholieke en natuurlijk Joodse scholen. Daarnaast was er Staats lager onderwijs en Staats middelbaar onderwijs'. Natan volgde vanzelfsprekend Joods onderwijs, maar vond de Joodse orthodoxie zeer beklemmend en de thuissituatie verergerde dat alleen maar.

Hij besluit dan ook na de middelbare school te verhuizen naar Warschau. Hij schrijft zich in voor een studie aan het seminarium voor de lerarenopleiding Joods godsdienstonderwijs op de staatsscholen. Veel geassimileerde Joodse ouders stuurden hun kinderen naar niet-religieuze scholen. Toch hechtten zij belang aan hun Joodse tradities en culturele achtergrond. (We kennen die constructie ook in Nederland wanneer ouders met kinderen op de openbare school hen een uur per week godsdienstonderwijs of humanistisch vormingsonderwijs laten volgen).

Op het seminarium, waar hij intern woonde, werden diverse vakken gedoceerd, zoals Geschiedenis, Judaïca, Pools, Russisch en Pedagogiek. De docent pedagogiek was Dr. Janusz Korczak (zijn schrijversnaam; hij heette eigenlijk Henryk Goldszmit) en die lessen herinnert Natan zich nog zeer levendig. "Het was een dynamische man met een grote overtuigingskracht. Een groot contrast met de overige leraren. Het opmerkelijke aan Korczaks lessen was de praktijk-theorie benadering. Korczak begon zijn lessen steevast met zijn dagelijkse ervaringen met kinderen in het weeshuis Dom Sierot, waarvan hij sinds 1912 de leiding had. ' *Het zijn niet de boeken die mij vertellen hoe kinderen zijn maar de kinderen zelf. Van hen leer ik elke dag opnieuw*' aldus Korczak. Vanuit zijn dagelijkse praktijk en de omgang met de kinderen komt Korczak tot zijn ideeën over opvoeding.

Natan: Elke keer vertelt hij over Dom Sierot en wat daar gebeurt. "Korczak hechtte grote waarde aan de autonomie van kinderen' zegt Natan en de kinderraad bijvoorbeeld had een grote bevoegdheid. Hij geeft daarvan een treffend staaltje. Het gebeurde regelmatig dat officiële delegaties Dom Sierot kwamen bezoeken, ook uit het buitenland. ('De Republiek der kinderen' had ook buiten Polen grote bekendheid). Altijd legde Korczak zo'n verzoek om het weeshuis te bezoeken eerst voor aan de

kinderraad. Verder was het deze kinderraad ('kinderparlement') die alle taken in het huis regelde en toezag op de totale organisatie.

Het was deze vorm van zelfbestuur die kenmerkend was voor Korczaks kinderkuis maar tegelijkertijd veel kritiek kreeg, vooral van de zijde van de Rooms Katholieke kerk. De instelling van een kinderrechtsbank waar kinderen EN volwassenen ter verantwoording werden geroepen deed veel stof opwaaien in Polen.

'Ik heb helaas maar één jaar pedagogiek van Korczak gevolgd maar het heeft grote invloed gehad op mijn latere werk', aldus Natan.

We maken in het gesprek een zijsprong naar het Polen rond de 2e Wereldoorlog. Natan Rotenstreich vindt er geen doekjes om. Het anti-semitisme was zowel in Polen als in Oost en West Oekraïne heel sterk. Vooral in Polen was de RK kerk daar debet aan, volgens Natan. Als de oorlog uitbreekt keert hij niet terug naar Galicië maar meldt zich aan bij het Rode leger. Inmiddels, wellicht ook onder invloed van de maatschappij-kritische instelling van Janusz Korczak en diens radicale pleidooi voor de rechten van het kind, heeft Natan voor het marxisme gekozen. Kiezen voor het communisme stond in Polen gelijk met landverraad en Natan heeft daar dan ook de gevolgen van ondervonden.

De vernietiging van de Joden is dan al in volle gang. Natan valt even stil als hij vertelt dat zijn ouders en zijn drie zussen zijn afgevoerd en omgebracht. Hij vertelt dat de gezinsleden een onderduikadres vonden maar zijn verraden. Als hij thuis was geweest had hij met zijn ouders en zussen richting het oosten kunnen vluchten en hadden ze het wellicht overleefd.

In 1944 trekken de troepen van het Rode Leger op naar het Westen. Ze bevrijden Oekraïne en Polen. De Joden die de Sjoa hadden overleefd trokken naar Rusland of naar Duitsland waar ze opgevangen werden door de geallieerden. (Deze tochten, ook wel de 'dodenmarsen' genoemd, van overlevenden uit de vernietigingskampen zijn aangrijpend beschreven in Primo Levi's boek 'Het Respijt').

Hoe het ook zij, Natan, inmiddels terug in Polen dankzij de opmars van het Rode Leger, krijgt een bijzondere vraag voorgelegd. Ruim 500 Roemeense Joodse weeskinderen zullen geëmigreerd worden naar Palestina, maar worden, voordat alle formaliteiten rond zijn, voorlopig naar Nederland gestuurd en nota bene opgevangen in het gebouw van de voormalige Joodse psychiatrische inrichting 'Apeldoornsche Bosch' in Apeldoorn waarvan de 1300 patiënten, onder wie veel kinderen, en het personeel door de nazi's in 1943 onder erbarmelijke omstandigheden naar Auschwitz zijn afgevoerd en aldaar vermoord.

De kinderen uit Oost Europa die daar na de oorlog worden opgevangen spreken alleen Jiddisch. Natan begrijpt deze kinderen en kan ze uitstekend ondersteunen en begeleiden.

Als uiteindelijk deze kinderen op reis naar Palestina gaan blijft Natan in Nederland achter. 'Ik ben van Nederland gaan houden' zegt hij. 'Ik had me al snel voorgenomen hier een bestaan op te bouwen. Allerlei baantjes nam ik aan en dat viel door de taalbarrière niet mee'. Lang werkte Natan in de confectie-industrie en vond uiteindelijk een baan in het verzekerings-wezen. Hij trouwt met de Joodse Louise Leezer, die in Nederland de oorlog als onderduikster had overleefd. Ze kregen twee dochters, Hinde en Mirjam.

De laatste jaren van zijn leven woonde hij dus in het verzorgingshuis Beth Shalom. Een zeer bewogen leven en ik ben dankbaar dat ik vele gesprekken met hem heb kunnen voeren.

Natan is begraven op de Joodse begraafplaats in Muiderberg.

Theo Cappon, augustus 2014

Bijlage 6 Platform Levensbeschouwing in Limburg

Reeds vanaf mei 2004 komen in Limburg diverse organisaties bijeen waar 'iets' met levensbeschouwing en jongeren gebeurt om ervaringen uit te wisselen. Organisaties die door het Centrum voor Levensbeschouwelijk Jeugd en Jongerenwerk Limburg ('t PGCJ) uitgenodigd worden zijn o.a.: XONAR zorgaanbieder van Jeugd en Opvoeding, Provinciaal Platform Minderheden, Dienst Kerk en Samenleving en Tiener en Jongerenwerk Bisdom Roermond, Pastor van SJSJ Justitiële Jeugdzorginstelling Het Keerpunt en JeugdZorgPlus Icarus, Stichting Jeugd Zorgvragers, Stichting 't Groenewold Venlo en Jongerenennetwerk Limburg.

Doelstelling van het Platform:

Elkaar leren kennen, elkaar ontmoeten, uitwisseling van wat we allemaal doen, samenwerken waar mogelijk, witte vlekken ontdekken en overlappingsen trachten tegen te gaan.

Hoe vindt samenwerking plaats:

Het Platform is een ronde-tafelconferentie (in de vorm van een werklunch) waarbij ieders expertise voorop staat. Het gaat om uitwisseling van kennis en ervaring, het op de hoogte brengen van ieders werkzaamheden op het terrein van levensbeschouwing en zingeving met betrekking tot jongeren. Door in dit Platform een initiërende en leidende rol te spelen wil 't PGCJ bijdragen aan het besef dat levensbeschouwing en zingeving richting geven aan ons gedrag, ons doen en laten. Ondergetekende neemt al vele jaren deel aan dit overleg, Enerzijds vanuit het gegeven dat ik lid ben van de Werkgroep Rechten van het Kind XONAR / SJSJ, anderzijds vanuit mijn rol als bestuurslid van de Janusz Korczak Stichting.

Hans Notten

Bijlage 7 Bestelformulier

Naam :
adres :
postcode + plaats :
email :

Graag wil ik de volgende producten bestellen. Na overmaking van het totaalbedrag op giro (IBAN) NL86 INGB 0005 3115 50 t.n.v. Janusz Korczak Stichting te Amsterdam, ontvang ik de bestelde producten z.s.m.

product	prijs	aantal	bedrag
Korczakpostzegels A Logo Korczakstichting	€ 10,--		
Korczakpostzegels B Standbeeld Korczak	€ 10,--		
Jaarboek 2013: Het recht van het kind te zijn zoals het is	€ 15,--		
Jaarboek 2012: Het verlangen naar een betere wereld	€ 12,50		
J. Korczak, Hoe houd je van een kind (vert. R. Görtzen)	€ 24,50		
J. Korczak, Republiek der kinderen (vert. R. Görtzen)	€ 24,95		
J. Korczak, Het recht van het kind op respect (vert. R. Görtzen)	€ 17,50		
Brochure: Korczak en de Kinderopvang	€ 2,50		
Brochure: Korczak, inspirator voor het Primair Onderwijs	€ 2,50		
A. de Bruin, Je moet toch wat als je klein bent (gedichten n.a.v. uitspraken van Korczak)	€ 9,95		
A. de Bruin, Fokus: gedichten over kinderen en onderwijs	€ 5,--		
porto- en administratiekosten (als U voor meer dan € 24,-- besteld worden geen extra kosten berekend)	€ 2,50		
TOTAAL (zelf invullen.... en overmaken naar giro (IBAN) NL86 INGB 0005 3115 50 t.n.v. Janusz Korczak Stichting te Amsterdam)			

Op de website vindt U ook nog de titels van eerdere jaarboeken en andere uitgaven. Op verzoek kunnen wij die ook leveren.

Zoek je iets als Sinterklaas- of kerstcadeautje voor het personeel van je school of een andere organisatie die zich met onderwijs of opvoeding bezig houdt of gewoon voor een familielid, een vriend of vriendin? De gedichtenboekjes van de Korczakstichting lenen zich hier uitstekend voor!

Bij bestellingen van meerdere exemplaren zijn aanzienlijke kortingen te verkrijgen! Informeer dan eerst via info@korczak.nl

Opsturen naar Korczakstichting, Postbus 70048, 1007 KA Amsterdam of mail naar info@korczak.nl